

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

07 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache

judcători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș și Petru Moraru,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de inculpatul Chiaburu Viorel și de avocatul Șteliman Serghei în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2016, în cauza penală în privința lui

Chiaburu Viorel Anatol, născut la 16 martie 1975, originar și domiciliat în or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun, nr. 2/1, ap. 72

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.08.2015 – 20.11.2015;

Instanța de apel: 11.12.2015 – 27.01.2016;

Instanța de recurs: 01.04.2016–07.06.2016.

Asupra recursurilor în cauză, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 20 noiembrie 2015, pronunțată în baza prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, **Chiaburu Viorel Anatol** a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 200 (două sute) unități convenționale, echivalentul a 4 000 (patru mii) lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, la data 15.05.2015, aproximativ la ora 20:00, inculpatul Chiaburu Viorel Anatol aflându-se în curtea blocului locativ de pe str. Alexandru cel Bun nr.5, or. Ialoveni, avînd scopul comiterii huliganismului agravat, încălcînd ordinea publică și manifestînd o vădită lipsă de respect față de societate, fiind în stare de ebrietate alcoolică, fără careva motive întemeiate, i-a numit cu cuvinte necenzurate și i-a amenințat cu răfuiala fizică pe Bivol

Grigore și fiul acestuia, Bivol Ion, după care s-a apropiat de Bivol Ion și i-a aplicat 2 lovituri cu pumnul în regiunea pieptului, iar conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1390/D din data de 26.06.2015, acestuia i s-a cauzat traumatism toracic închis, contuzia coloanei cervicale, contuzia cutiei toracice.

3. Nefiind de acord cu sentința pronunțată, împotriva acesteia a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea acesteia în latura penală, în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Chiaburu Viorel să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

În argumentarea apelului, acuzatorul de stat a invocat că, sentința primei instanțe este ilegală, deoarece nu au fost luat în considerație toate circumstanțele cauzei penale și anume faptul că, la etapa dezbaterilor inculpatul nu executase pedeapsa stabilită prin sentința Judecătorei Ialoveni din 24.12.2014, prin care a fost condamnat în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale. Consideră că potrivit art. 34 Cod penal, în sarcina inculpatului urma a fi reținută starea de recidivă simplă, astfel că, sancțiunea urma a fi aplicată conform prevederilor art. 82 alin. (2) Cod penal.

A mai indicat apelantul că, prima instanță a menționat că amenda stabilită prin sentința Judecătorei Ialoveni din data de 24.12.2014 a fost achitată de către inculpat, deși de către acuzare au fost prezentate materiale ce confirmă faptul că amenda în cauză nu a fost achitată, iar apărarea nu a prezentat proba contrarie.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2016 apelul declarat a fost admis, sentința casată în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care, lui Chiaburu Viorel Anatol, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (1) Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (un) an, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

5. Pentru a motiva decizia adoptată, instanța de apel a constatat că la pronunțarea sentinței, prima instanță a stabilit corect circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că, inculpatul Chiaburu Viorel Anatol a comis anume fapta infracțională imputată prin rechizitoriu și corect încadrată juridic în dispoziția art. 287 alin. (1) Cod penal, iar vinovăția acestuia a fost dovedită din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității, iar toate în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor.

Însă, din materialele cauzei instanța de apel a constatat că prima instanță incorect a stabilit pedeapsa definitivă inculpatului, menționând că la materialele dosarului este anexată sentința Judecătorei Ialoveni nr. 1-105/2014 din 24.12.2014, prin care Chiaburu Viorel fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600

unități convenționale, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani, sentință care a intrat în vigoare la 25.02.2015 (f.d. 71-75, 128).

Concomitent, instanța de apel a constatat că inculpatul Chiaburu Viorel a achitat amenda dată în mărime de 600 unități convenționale abia la 20.11.2015, dată la care a fost pronunțată sentința în prezentul dosar, fapt confirmat prin copia ordinului de încasare a numerarului nr. SK8P-0000 din 20.11.2015, anexată la dosar (f.d. 149), circumstanțe din care rezultă că, la 15.05.2015, data comiterii infracțiunii de care este învinuit Chiaburu Viorel Anatol în prezentul dosar, acesta nu executase încă pedeapsa sub formă de amendă stabilită în privința sa prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014. Mai mult, nici la etapa dezbaterilor judiciare, inculpatul Chiaburu Viorel Anatol nu executase încă pedeapsa sub formă de amendă stabilită prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014.

Așadar, instanța de apel a conchis că prima instanță nu a elucidat pe deplin circumstanțele de fapt ale cauzei, eronat necalificând acțiunile inculpatului și în baza art. 34 Cod penal, ca recidivă simplă, prin care a încălcat prevederile art. 384 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Astfel, dat fiind că, inculpatul Chiaburu Viorel Anatol este vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, având în vedere circumstanțele cauzei stabilite, principiile generale de aplicare a pedepsei consfințite în prevederile art. 61 alin. (2) Cod penal, reieșind din caracterul infracțiunii, care potrivit prevederilor art.16 alin. (3) Cod penal este una mai puțin gravă, de limitele pedepsei prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal în coroborare cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și art. 82 alin. (2) Cod penal, pentru a asigura corectarea și reeducarea inculpatului, restabilirea echității sociale, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane, precum și având în vedere că, inculpatul are antecedente penale, instanța de apel a concluzionat că în privința acestuia urmează a fi aplicată o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (un) an, cu executare în penitenciar de tip închis.

6. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare:

➤ *Inculpatul Chiaburu Viorel*, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În vederea motivării recursului declarat, recurentul a indicat următoarele argumente:

- prima instanță, analizând minuțios absolut toate declarațiile sale dar și cele ale părții acuzării, văzînd căința sinceră a sa în cele comise, a individualizat corect circumstanțele de fapt și de drept, reținînd toate circumstanțele atenuante, precum și faptul că antecedentul penal este stins, a stabilit o pedeapsă echitabilă în limitele legale ale art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală;

- deși de către partea acuzării nu a fost administrată nici o probă veridică, concludentă ce ar demonstra ca anume pedeapsa cu închisoarea este sancțiunea ce urmează a fi stabilită pentru a se corecta pe viitor, instanța de apel a pronunțat o decizie nemotivată și nefondată, bazată doar pe apelul declarat de către procuror;

- învinuirea înaintată și starea de fapt constatată de prima instanță consideră că și-a găsit pe deplin confirmarea în cadrul cercetării judecătorești, iar probele administrate de către acuzatorul de stat au fost apreciate în mod greșit, existînd în cazul dat probe suficiente ce stabilesc cu certitudine că inculpatul nu este o persoană periculoasă pentru societate, iar corectarea sa este posibilă și fără izolarea acestuia de societate;

➤ *avocatul Șteliman Sergiu în numele inculpatului Chiaburu Viorel*, care invocînd temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În susținerea cerințelor solicitate, a formulat următoarele considerente:

- conform prevederilor art. 111 alin. (1) lit. e) Cod penal se consideră ca neavînd antecedente penale persoanele condamnate la o pedeapsă mai blîndă decît închisoarea - după executarea pedepsei. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014, la care s-a referit instanța de apel, invocînd existența stării de recidivă a lui Chiaburu Viorel, ultimul a fost condamnat la o pedeapsă sub formă de amendă, adică la o pedeapsă mai blîndă ca închisoarea. Astfel, în temeiul prevederilor art. 111 alin. (1) lit. e) Cod penal antecedentele penale ale lui Chiaburu Viorel s-au stins la momentul achitării amenzii la care el a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014;

- la stabilirea pedepsei instanța de apel nu a ținut cont de faptul că infracțiunea comisă nu este una gravă, precum și de faptul că el este unicul întreținător al familiei și are la întreținere un copil minor, ceea ce era obligată să facă, reieșind din prevederile art. 75 alin. (1) Cod penal;

- la judecarea cauzei în apel, instanța de apel nu i-a acordat posibilitatea inculpatului să-și aleagă un apărător, ci i-a desemnat în timp de 5 minute un apărător – avocatul Cazacu Dumitru, acordîndu-i apărătorului timp pentru a face cunoștință cu materialele dosarului, cu cererea de apel și pentru a coordona poziția cu inculpatul și a pregăti apărarea, doar 10 minute. Evident că într-un timp așa de scurt un apărător care pînă la acel moment nu a cunoscut despre această cauză penală, nu a putut să pregătească efectiv apărarea.

7. Pe marginea recursurilor a depus referință procurorul, care a solicitat respingerea acestora, cu menținerea deciziei.

8. Judecînd recursurile ordinare declarate în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit, consideră că acestea urmează a fi admise, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Analizând textele recursurilor ordinare declarate, Colegiul penal lărgit conchide că acestea se fundamentează pe critica modului de individualizare a pedepsei stabilite inculpatului de către instanța de apel, considerînd că pedeapsa închisorii este una prea aspră și nu va avea finalitatea urmărită de legea penală.

La acest capitol, instanța de recurs constată că la individualizarea și stabilirea pedepsei inculpatului, instanța de apel a ținut cont de circumstanțele comiterii infracțiunii, de caracterul social-periculos al faptei și a urmărilor ei, de personalitatea inculpatului, și anume că, acesta nu se află la o primă abatere a legii penale, avînd antecedente penale, circumstanțe care corect au determinat instanța de apel de a stabilit inculpatului anume pedeapsa închisorii, iar mărimea acesteia încadrîndu-se în noile limite stabilite potrivit cerințelor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

La fel, instanța de recurs apreciază ca fiind neîntemeiată critica recurentului prin care acesta susține că inculpatul Chiaburu Viorel nu are antecedente penale, or, în acest sens instanța de apel just și legal a reținut din materialele cauzei, următoarele: *„Inculpatul Chiaburu Viorel a achitat amenda dată în mărime de 600 unități convenționale abia la 20.11.2015, dată la acare a fost pronunțată sentința cu apel în prezentul dosar, fapt confirmat prin copia ordinului de încasare a numerarului nr. SK8P-0000 din 20.11.2015, anexată la dosar (f.d. 149), circumstanțe din care rezultă că, la 15.05.2015, data comiterii infracțiunii de care este învinuit Chiaburu Viorel Anatol în prezentul dosar, acesta nu executase încă pedeapsa sub formă de amendă stabilită în privința sa prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014. Mai mult, nici la etapa dezbaterilor judiciare, inculpatul Chiaburu Viorel Anatol nu executase încă pedeapsa sub formă de amendă stabilită prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 24.12.2014.”* (f.d. 167, vol. I).

Totodată, din actele instanței de apel, Colegiul penal constată că instanța de apel a încălcat prevederile art. 70 alin. (3) Cod de procedură penale, unde este stipulat că organul de urmărire penală sau instanța solicită desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat:

- 1) la cererea bănuितului, învinuitului, inculpatului;
- 2) în cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar bănuitul, învinuitul, inculpatul nu are apărător ales.

Astfel, reieșind din materialele cauzei, concomitent cu întocmirea citației expediată părților, inclusiv și apărătorului care a participat în primă instanță – Bogos Alexandru, datată cu 14.12.2015 (f.d. 153, vol. I) a fost expediată și solicitarea de acordare a asistenței juridice garantate de stat, prin care se solicita numirea unui apărător pentru a reprezenta interesele inculpatului Chiaburu Viorel în instanța de apel (f.d. 154, vol. I).

Prin urmare, rezultă că instanța de apel a derogat de la prevederile enunțate mai sus, solicitînd un apărător desemnat de către coordonatorul oficiului teritorial al

Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, fără a ține cont de consimțământul inculpatului în acest sens.

Mai mult de atât, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 27.01.2019, pentru care a fost solicitat un apărător desemnat din oficiu, interesele inculpatului au fost reprezentate de către avocatul Cazacu Dumitru (f.d. 161, vol. I). Tot în cadrul aceleiași ședințe de judecată, instanța de apel, în temeiul art. 361 alin. (1) Cod de procedură penală, nu a constatat dacă inculpatul acceptă asistența juridică a acestui apărător, renunță la el cu schimbarea lui sau necesită timp suplimentar pentru a-și alege un avocat concret să-i reprezinte interesele în instanța de judecată. Ba mai mult, pînă la începerea dezbaterilor judiciare, ținînd cont de faptul că pe cauza dată, în instanța de apel a participat un alt apărător, instanța de apel urma cel puțin să concretizeze dacă avocatul Cazacu Dumitru nu necesită timp pentru a face cunoștință cu materialele cauzei, în vederea susținerii poziției sale, lucru care nu s-a făcut.

Erorile procedurale menționate *supra*, Colegiul penal lărgit le califică drept o încălcare vădită a art. 6 § 3 lit. c) CEDO, or, desemnarea altui avocat pentru fiecare fază și etapă procesuală atrage cu sine o nouă examinare a dosarului, care implică un anumit interval necesar apărătorului, în vederea pregătirii unei apărări eficiente.

O soluție elocventă în acest sens, a fost adoptată de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în cauza Goddi contra Italiei, unde de către Curtea de Apel din Bologne, inculpatului Goddi, i s-a oferit un nou apărător din oficiu, dl Straziani. Procuratura a cerut amînarea audierii pentru a permite înfățișarea martorilor care au trebuit să se prezinte în această zi. După ce a deliberat cu ușile închise, Curtea de Apel din Bologne a respins această cerere și a continuat dezbaterile. Dl Straziani s-a limitat la faptul de a face trimitere la motivele apelului, formulate de dl Monteleone, unul din cei doi avocați care l-au apărat pe inculpat în prima instanță.

Asupra acestui aspect, Curtea Europeană a reiterat că Curtea de Apel din Bologne urma să întreprindă măsuri pentru a garanta celui acuzat desfășurarea unui proces echitabil, care includea posibilitatea unei apărări corespunzătoare.

Astfel, Curtea Europeană a ajuns la concluzia că dl Straziani nu a dispus de timpul și facilitățile de care avea nevoie pentru a studia dosarul, a-și pregăti pledoaria și, după caz, de a se consulta cu clientul. Din cauză că nu a notificat data audierilor dlui Bezicheri (avocatul ales pentru a participa în apel, dar care nu a fost citat), Curtea de Apel trebuia cel puțin, respectînd pe deplin principiul fundamental al independenței baroului, să ia măsuri pozitive destinate să permită avocatului din oficiu să-și îndeplinească sarcina în cele mai bune condiții. *Ea putea să amîne dezbaterile, după cum a solicitat procuratura, sau să ordone din proprie inițiativă o suspendare a ședinței pentru o durată suficientă.*

Faptul că dl Straziani nu a înaintat o asemenea cerere nu antrenează consecințe.

În concluzie, Colegiul penal lărgit reține faptul că instanța de apel, la judecarea apelului a admis erori de ordin procedural, care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, iar din acest considerent se impune soluția admiterii recursurilor de pe rol, casarea totală a deciziei, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza cu respectarea tuturor rigorilor prevăzute de legea procesual-penală și ținând cont de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursurile ordinare declarate de inculpatul Chiaburu Viorel și de avocatul Șteliman Serghei în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2016, în cauza penală în privința lui **Chiaburu Viorel Anatol**, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 07 iulie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș

Petru Moraru